

Årgång 36 | Nr 1 | 2023

PARNASSIA

Föreningen Smålands Flora

Föreningen Smålands Flora

Föreningen startade år 1982.

Medlemsavgift Föreningen Smålands Flora 2023

Medlemsavgift 150 kr

Familjemedlem (utan tidskrift) 25 kr

För medlemsavgiften får du möjlighet att delta i föreningens aktiviteter!

Fullbetalande får dessutom *Parnassia* (2 häften om året)

Föreningens plusgiro: 66 29 27 -3

Styrelse 2022–2023

Ordförande: Tomas Burén, Adelgatan 11A, 393 50 Kalmar

Tel. 070-356 46 97. E-post: tomas.buren@outlook.com

Vice ordförande: Margareta Edqvist, Syrengatan 19, 571 39 Nässjö

Tel. 070-231 35 82. E-post: margareta.edqvist@telia.com

Sekreterare: Åke Widgren, Ronnebygatan 10, 371 12 Karlskrona

Tel. 070-983 14 49. E-post: cotula@gmail.com

Kassör: Uno Pettersson, Världösvägen 7, 352 51 Växjö

Tel. 070-588 56 14. E-post: uno_p@hotmail.com

Ingela Carlström, Träningsstigen 7, 574 39 Vetlanda

Tel. 070-152 09 69 E-post: ingela.carlstrom@live.se

Per Darell, Rökesvens väg 14, 342 34 Alvesta

E-post: per.darell@gmail.com

Mats Halling, Helgsjö 2, 593 92 Västervik. Tel. 070-549 10 69

E-post: mats.halling@hushallningssallskapet.se

Eric Lundén, Svebiliusgatan 6, 392 34 Kalmar

Tel. 073-766 48 95. E-post: eric.lunden1@gmail.com

Åke Rühling, Humlekärrshultsvägen 10, 572 41 Oskarshamn

Tel. 070-606 86 21. E-post: ake.ruhling@telia.com

Tommy Nilsson, Villagatan 8, 570 80 Virserum. Tel. 070-669 91 22

E-post: tommy@virserum.com

Slåtterblomma
Parnassia palustris

Omslagsbild: Vanlig kärrspira från Norra Dragsviken, Ryssby socken, Kalmar kommun.

Foto: Tomas Burén.

Erik Leonard Ekman och höstspiran

▪ Magnus Thorell

Fig. 1. Höstspira i närbild. Foto: Magnus Thorell.

Svenska Botaniska Föreningen har utsett kärrspira till Årets växt 2023. Om detta har vi kunnat läsa i *Svensk Botanisk Tidskrift* och i magasinet *Vilda Växter*. Man kan hålla med om att det finns anledning att ha ögonen på denna växt, som växer i kärrängar och andra våtmarker, vilka numera ofta växer igen.

Kärrspira delas in i tre underarter: vanlig kärrspira *Pedicularis palustris* ssp. *palustris*, nordspira *P. pedicularis* ssp. *borealis* och höstspira *P. pedicularis* ssp. *opsiantha*. Höstspiran skiljer sig från vanlig kärrspira främst genom senare blomningstid och att den är högre.

Den brukade förr blomma i augusti–september. Numera kan den i Jönköping ses blomma redan i slutet av juli. Nordspira hör hemma i Norrland och finns inte i Småland. I *Smålands flora* (Edqvist & Karlsson 2007) anges höstspiran vara sällsynt med aktuella fynd i 35 rutor, de flesta på höglandet.

Erik Leonard Ekman (14/10 1883–15/1 1931) är okänd för de flesta. Ändå står denne före detta jönköpingsbo staty i Santiago des los Caballeros och i Santo Domingo i Dominikanska republiken i Västindien. Gator är uppkallade efter samme person i de båda städerna. På

Fig. 2. Erik Leonard Ekman. Studentalbum 1903. Högre Allmänna Läroverket, nuvarande Per Brahegymnasiet, Jönköping.

graven i Santiago kan man läsa: EMINENTE BOTANICO SUECO QUE DEDICO SU VIDA A LA FLORA DEL CARIBE. Eller på svenska: "Framstående svensk botanist som vigde sitt liv åt Karibiens flora". Ekman gav sig iväg på en forskningsresa till Västindien 1914 och kom aldrig tillbaka till Sverige.

Erik Ekman föddes i Stockholm, men kom vid 11 års ålder till Jönköping och här gick han större delen av sin skolgång, vilken avslutades med studentexamen vid läroverket. Fadern var typograf och hade fått plats på en tidning i Jönköping. I familjen fanns flera syskon och man slog sig ner på Västra Holmgatan i Kålgårdskvarteren på öster. Den stockholmska dialekten stack förstås ut, så Erik blev kallad "Stockholmaren" i skolan. En del skolkamrater tyckte nog att han

lät lite högfärdig. Det bekom honom antagligen inte så mycket, för studierna gick bra och han lär ha varit en av de duktigaste eleverna. Han avlade mogenhetsexamen 1903.

Ekman grundlade sitt botaniska intresse redan i pojkkåren och utforskade med stor iver växtligheten i Jönköpings omgivning- ar, vilket flera bevarade herbarieark vittnar om. Han hittade t.ex. klubbstarr, svartvide och snip i Ljungarumskärren, borstnate i Munksjön, ljungögontröst vid Norsudden, vallsenap vid Dunkehalla och borstsenap vid Sanna.

Från barndomshemmet vid Västra Holmgatan var det inte långt till Ljungarumskärren där det fanns mycket att upptäcka. Ljungarumskärren var vid denna tid ett enormt våtmarksområde som sträckte sig från stadsbebyggelsens utkant ända ner till trakterna av Ljungarums kyrkby. Det var just i dessa kärr som Ekman år 1900 gjorde ungdomsårens finaste fynd, en högvuxen och sent blommande kärrspira med detaljer i blomma och blad som avvek från den vanliga kärrspiran. Han insåg att detta inte var den kärrspira som beskrevs i floran.

Efter studentexamen började Erik Ekman studera botanik vid Lunds universitet. På somrarna reste han hem till Jönköping. Man får förmoda att det blev fler exkursioner i Ljungarumskärren och studier av den avvikande kärrspiran. Detta gäller särskilt 1908 när Ekman samlade flera belägg till en kommande publikation. År 1909 publicerade han nämligen sitt fynd i *Botaniska Notiser*. Uppsatsen skrevs på tyska och fick titeln: *Pedicularis opsiantha* n. Sp., eine spätblühende Art aus der Gruppe *Palustres* Maxim. Det märks att han nu var en utbildad botanist och forskare. Han beskrev sin spira som ny art under

namnet *Pedicularis opsiantha*. Artepitetet av grekiska för "sent blommande". I artikeln beskrivs den nya arten på latin, som brukligt var, och han jämför den vanliga kärrspiran och den form som numera kallas nordspira med sin egen nyfunna spira från Ljungarumskärren. En del av diskussionen berör *årstidsdiformism*, alltså när växter kan ändra utseende mot slutet av blomningssäsongen. Ekman menar dock att hans spira utvecklas och blommar senare än kärrspiran och har karaktärer som helt skiljer sig från denna, vilket han noga studerade 1908. Den kan istället betraktas som en "parallellart" till kärrspiran.

Hur togs den nya arten emot av botanister och botaniska författare? I *Prima loca plantarum Suecicarum; Första litteraturuppgift om de i Sverige funna vilda eller förvildade kärleväxterna*, är Ekmans *Pedicularis opsiantha* medtagen (Nordstedt 1920). Även i *Svensk fanerogamflora* (Lindman 1926) tas *P. opsiantha* med som egen art, men författaren menar

Fig. 3. Typexemplar av höstspira samlad i augusti 1908. Botaniska museet i Lund.

Fig. 4. Parti av Rocksjö-
kärren med höstspira i
förgrunden.
Foto: Magnus Thorell.

Fig. 5. Rocksjökärren. Området med förekomst av höstspira. Foto: Magnus Thorell.

att arten är en sensommarform av kärrspira. I Erik Almquists stora doktorsavhandling *Upplands vegetation och flora* (Almquist 1929) behandlas "*opsianthan*" som underart till kärrspiran *Pedicularis palustris*. Nils Hylander behandlar kärrspiran som tre underarter inom *P. palustris*: ssp. *eu-palustris*, ssp. *borealis* och ssp. *opsiantha* i *Förteckning över Skandinavians växter* (Hylander 1941). Alltså samma indelning som vi har i dag.

I *Svenska kärlväxtnamn* (Karlsson 1982) inför de svenska namnen höstspira på ssp. *opsiantha* och nordspira på ssp. *borealis*. I *Svensk flora* av Krok & Almquist tas kärrspirans underarter med först i 26:e upplagan (1984). Inga svenska namn på underarterna finns här. Det svenska namnet höstspira används i *Den nordiska floran* av Bo Mossberg & Lennart Stenberg (Mossberg & Stenberg 1992).

På Ekmans tid sträckte sig Ljungarumskärren från stadsbebyggelsens utkant och söderut drygt två km. Ur torvmarkerna reste sig på några ställen ett antal fastmarksholmar, av vilka en var såväl bebodd som uppodlad. Av det ursprungliga våtmarksområdet återstår i dag ca en tiondel. Den förste botanist som besökte området var fysikern K.A. Holmgren år 1846. Exkursionen är beskriven i *Botaniska Notiser* år 1849. Av de många intressanta fynd som Holmgren gjorde kan nämnas myggbloster och källgräs. Dessa arter är numera försvunna från området. Det kvarvarande våtmarksområdet inventerades av Botaniska Sällskapet i Jönköping under 1960- och 1970-talen, samt 1990. Sällskapet har flera gånger uppvaktat Jönköpings kommun om skydd av kärren och den klassiska lokalen med höstspira. Även Natur-

skyddsföreningen och Rocksjögruppen har i många år ansträngt sig för att få området skyddat. Vid slutet av 1900-talet hade igenväxningen av de kvarvarande kärrområdena gått så långt att det var svårt att finna någon höstspira.

År 2010 bildades Rocksjöns naturreservat som innefattar Rocksjön med intilliggande sumpskogs- och kärrområden. Maskinell vasslåtter har skett inom ett av de igenväxande kärren och lieslåtter har skett i det kärr som hyser höstspiran. Det rör sig om gamla slätterkärr, men här hade inte varit slätter på över 100 år. Nu skall lieslåtter ske vartannat år. Denna åtgärd har verkligen gynnat höstspiran och från en nyanlagd spång har rikligt med spiror kunnat ses på senare år. Kommunen har dessutom satt upp en anslagstavla med information om både Ek-

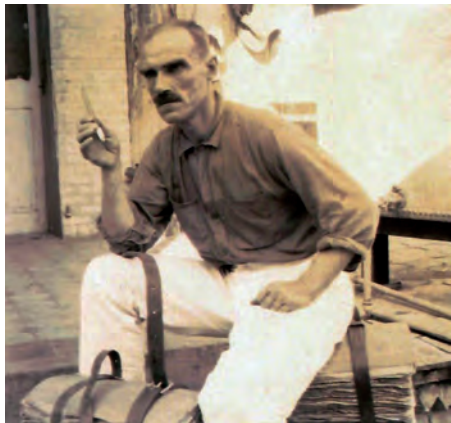

Fig. 6. Ekman i Haiti. Han började nu uppnå viss berömmelse och anlätades som expeditionsledare av amerikanska naturvetare, bl.a. ornitologen James Bond, författare till fågelboken *Birds of the West Indies*. (Han fick senare låna ut sitt namn till agenten.) Lägga märke till de väldiga gråpappersbuntarna som bars med läderremmar över axlarna. Foto ur Nordenstam 2007.

man och höstspiran. Det aktuella kärret är ett högstarrkärr med trådstarr och bunkestarr. Övriga frekventa arter är vattenklöver, flaskstarr och sjöfräken. Exempel på andra arter som växer i detta kärr är trindstarr, tagelstarr, kärrstjärnblomma, sjöranunkel, slätterblomma, kärrvial, fackelblomster och kärrull. Vid Botaniska Sällskapets exkursion 2016 gjordes ett fint fynd, nämligen hybriden mellan bredkaveldun och smalkaveldun som växte i skogskanten.

Nu undrar nog läsaren: Hur gick det sedan för Erik Ekman? Han avslutade sina studier i botanik med doktorsexamen i Lund år 1914. Avhandlingen har titeln *West Indian Vernoniae* och handlar om karibiska korgblommiga växter. Ekman fick av Svenska Vetenskapsakademien det Regnellska botaniska resestipendiet för insamling av växter i Brasilien. Först var det dock meningen att han skulle avlägga en kortare visit i Västindien. I den praktfulla boken *Plantae Ekmanianae* berättar Bertil Nordenstam (2007) om Ekman och hans mödosamma insamlingar och äventyr i Karibien. Ekman avreste 1914 till Kuba, det var ju inte hans slutmål enligt planen, men av olika anledningar blev han kvar där i flera år och företog en grundlig inventering av Kubas flora och hittade många tidigare okända arter. Han slarvade med kontaktarna med uppdragsgivaren och föll i onåd, så stipendiepengarna drogs in. Så småningom kom det iväg en försändelse med pressade växter till Stockholm. Samlingen var av en sådan storlek och kvalitet att Ekman togs till nåder och uppmanades fortsätta sitt arbete på grannön Hispaniola med fortsatt insamling i Haiti och Dominikanska republiken. Stipendiepengarna började åter betalas ut och Ekman fick upprättelse.

Nordenstam skriver att Ekman utan tvekan var en av de främsta insamlarna och botaniska upptäckarna genom tiderna. Han upptäckte ungefär 2 000 nya arter och ca 40 nya växtsläkten i Karibien. Det finns ca 100 växter med artepitet *ekmanii*. Erik Ekman avled 1931 i feber efter en förkylning som han ådragit sig under sin sista exkursion i bergen i Dominikanska republiken.

Erik Ekman hade förmågan att klara sig med mycket små medel. Det kom förstås väldigt bra till pass under de svåra åren när stipendiepengarna uteblev. Det berättas att han inte hade något till övers för påkostade expeditioner. Hans förråd under en flera dagar lång exkursion bestod av skeppsskorpor, socker och te. Sedan hör det förstås till saken att han så småningom blev känd av folket ute i byarna och lärde sig deras språk och blev bjuden på mat.

Litteratur

Almquist, E. 1929: *Upplands vegetation och flora*.

Akademisk avhandling. Acta Phytogeografica Suecica I. Uppsala.

Edqvist, M. & Karlsson, T. (red.) 2007: *Smålands flora*. SBF-förlaget. Uppsala.

Ekman, E.L. 1909: *Pedicularis opsiantha* n. Sp., eine spätblühende Art aus der gruppe *Palustres* Maxim. *Botaniska Notiser* 1909: 83–93.

Ekman, E.L. 1914: *West Indian Vernoniae*. Akademisk avhandling. Uppsala 1914.

Holmgren, K.A. 1849: Några exkursioner i Jönköpings närmaste omgivningar under sommaren 1846. *Botaniska Notiser* 1849: 89–97.

Hylander, N. 1941: *Förteckning över Skandinavien växter*. Utgiven av Lunds Botaniska Förening. Lund.

Fig. 7. Ekmans grav i Santiago de los Caballeros, Dominikanska republiken. Statyn är rest av Svenska Stiftelsen Instituto Ekman år 1996. Foto: Martin Sjö Dahl.

Karlsson, T. 1982: *Svenska kärlväxtnamn*. Utgiven av Svenska Botaniska Föreningen. Stencil.

Krok, Th.O.B.N. & Almquist, S. 1984: *Svensk Flora*. 26:e uppl. Uppsala.

Lindman, C.A.M. 1926: *Svensk fanerogamflora*. 2:a upplagan. Stockholm.

Mossberg, B. & Stenberg L. 1992: *Den Nordiska Floran*. Wahlström & Widstrand.

Nordenstam, B. & Oldfeldt Hjertsonsson, K. 2007: *Plantae Ekmanianae*. Stockholm.

Nordstedt, O. 1920: *Prima Loca Plantarum Suecicarum*. Första litteraturuppgift om de i Sverige funna vilda eller förvildade kärlväxterna. *Botaniska Notiser* 1920.

Plattsäv och rödsäv prioriteras i floraväxteriet

▪ **Tomas Burén**

På nationell nivå är plattsäv *Blysmus compressus* och rödsäv *B. rufus* utsedda till fokusarter inom floraväxteriet 2023. Dessa arter har i stort sett inte floraväktats tidigare och det finns behov av aktuell information. Båda är klassade som sårbara (VU) på rödlistan och bedöms minska i stora delar av landet. För båda arterna är det antal skott som ska räknas. Rimligen får det tolkas som blommande strån för att arbetsinsatsen ska bli rimlig.

Fig. 1. Rödsäv har få ax med rundade axfjäll.
Foto: Tomas Burén.

Fig. 2. Plattsäv har fler ax och spetsiga axfjäll.
Foto: Ingela Carlström.

exempelvis gles vass. Arten är lättast att inventera på försommaren i maj–juni, även om den går att se senare. Risken är dock att axen betas eller faller av så att den blir svår att hitta.

När man inte är bekant med de båda arterna kan florornas skiljekaraktärer uppfattas som något otydliga. Normalt är de dock enkla att skilja åt – plattsäv har axsamlingar med betydligt fler ax.

Eftersom många lokaler inte har besökts på länge och har dålig noggrannhet väljer vi att inte lägga in alla lokaler som floraväktarobjekt direkt, utan först när de har återbesökts. Det bästa är därför att skicka uppgifter till respektive floraväktarsamordnare som skapar floraväktarobjekt och lägger in både gamla och nya uppgifter. Ett par gemensamma inventeringstillfällen kommer att annonseras via Facebook och hemsidan.

Fig. 3. Tätt bestånd av rödsäv på en betad strandäng vid Grisbäck, Söderåkra socken.
Foto: Tomas Burén.

Välkommen till årsmöte i Brömsebro lördagen den 12 augusti!

Fig. 1. Strandkämpar *Plantago coronopus* kommer deltagarna säkert kunna njuta av på årsmötet den 1 augusti. Foto: Tomas Burén.

I år hålls Föreningen Smålands Floras årsmöte i landskapets allra sydostligaste hörn. Råkar vi kliva lite snett kan vi snubbla in i gamla Östdanmark, även känt som Blekinge. Vi träffas på Brömsehus Café klockan 9.30 för fika och årsmötesförhandlingar. Efter en kortare exkursion åter vi lunch på caféet för att sedan fortsätta exkurerandet på eftermiddagen.

Huvudfokus kommer att vara strandängsväxter och vi hoppas bland annat kunna visa strandnål och bäckmärke. Det blir ett par kilometers vandring, men lätt terräng. En och annan taggig buske kan inte undvikas, exem-

pelvis luddbjörnbär som här har sitt mycket begränsade småländska utbredningsområde.

Anmälan till Tomas Burén (se pärmens insida) senast den 4 augusti. Meddela om du önskar spätta med remouladsås, öländska kroppkakor eller veganska kroppkakor till lunch, samt om du har någon allergi som innebär behov av specialkost.

Vägbeskrivning: Ta av från E22 mot Bröms rastplats nära gränsen mellan Småland och Blekinge. Kör förbi själva rastplatsen och ta första vägen till höger så kommer du till Brömsehus Café. Se även deras hemsida >brömsehus.se<.

Länsstyrelsens personal i aktivt naturvårdsarbete

▪ Uno Pettersson

Fig. 1. Mossan rycks bort runt de små plantorna.

Till min stora glädje blev jag, som floraväktarsamordnare för Kronobergs län, inbjuden att följa med tjänstemännen på Länsstyrelsens Naturskydds-enhet i Växjö på en dag i fält i slutet av april i år. Uppgiften var först att räkna antalet mosippsplantor på den lokal, belägen i Älghults socken, som hyser flest plantor av arten i Kronobergs län. Räkningen gav som resultat över 100 plantor av olika storlek varav de flesta var mycket små och utan blommor. Efter att mosipporna räknats och märkts ut med pinnar skred vi till verket

Fig. 2. Tjänstemän från länsstyrelsen i full action.

med att handgripligen förbättra biotopen så att den bättre ska motsvara mosippans krav som är soligt läge utan konkurrerande växtlighet med blottlagd mineraljord här och var för att underlätta uppkomsten av groddplantor. Vi drog upp all högvuxen ljung som breder ut sig och hotar att förkväva mosipporna. På samma sätt avlägsnades stora mängder tät mossor som försvårar tillvaron för de små plantorna och gör det nästan omöjligt för nya groddplantor att etablera sig. Några enbuskar liksom asp- och björksly avlägsnades

också efter bästa förmåga. Sammanlagt var vi tolv personer och det var mycket glädjande att se med vilken energi och entusiasm alla tog sig an uppgiften att på alla sätt förbättra miljön för mosipporna. Tidigare under veckan hade dessutom en mindre del av området bränts för att få bort gammalt gräs. Mosippan har under flera decennier uppvisat en minskande trend i Kronobergs län liksom i övriga landet. Ett åtgärdsprogram har därför upprättats för att om möjligt bryta den nedåtgående trenden. Inom ramen för detta program har mosippan i länet kontinuerligt övervakats. Ansvarig för detta är

Per Ekerholm på Länsstyrelsen och det var också han som ledde arbetet i mosippornas skog denna dag.

Som avslutning på dagen återbesökte vi två lokaler med mellanlumner som är belägna i närområdet. På en av lokalerna återfann vi arten, men inte på den andra. Tätt mossor i kombination med högvuxet blåbärsris verkar ha konkurrerat ut lummern. Naturvårdsbränning på denna och närliggande lokaler skulle underlätta för arten att etablera sig och fortleva. Till vår glädje påträffade vi däremot ett mindre bestånd av mellanlumner på en ny lokal i närheten.

Fig. 3. Mosippan, föremålet för våra ansträngningar under dagen.

Hallonbjörnbär – en mer exklusiv småländsk art än vi tidigare trodde

▪ Tomas Burén

Hallonbjörnbär *Rubus pruinosis* är en krypbjörnbärsart som beskrevs av Arrhenius redan 1839, baserat på material från Öro i Misterhults skärgård. Den kännetecknas av tätt håriga frukter, blådaggiga stammar och blad som ibland blir sjutaliga i stället för femtaliga. Krypbjörnbär med dessa karaktärer finns runt om i södra Sverige och i flera andra europeiska länder. Problemet är att de trots dessa gemensamma karaktärer kan se väldigt olika ut och ofta uppträder de olika formerna som enstaka bestånd utan att bilda något tydligt utbredningsområde. Detta, tillsammans med att de har 35 kromosomer tyder på att det handlar om hybrider mellan olika krypbjörnbärsarter och hallon. De flesta krypbjörnbär har nämligen 28 kromosomer och om en oreducerad äggcell befruktas av ett pollenkorn från hallon med sju kromosomer blir resultatet en befruktad cell med 35 kromosomer. Om hybriden liksom de flesta björnbär fortsätter att bilda frö utan befruktning, det som kallas apomixi, uppstår en ny art. Frågan är alltså om det ursprungligt beskrivna hallonbjörnbäret utgör en stabil apomiktisk art och om denna i så fall går att skilja från andra hybrider mellan olika krypbjörnbär och hallon.

För att undersöka detta har ett stort antal prov från olika former inom det som tidigare betraktats som hallonbjörnbär i vid

bemärkelse analyserats genetiskt. För den som vill fördjupa sig i metoden hänvisas till tidigare artiklar i *Nordic Journal of Botany* (Ryde m.fl. 2021) och *Svensk Botanisk Tidskrift* (Ryde m.fl. 2022). Här nöjer vi oss med att konstatera att hallonbjörnbär från artens typlokal Öro är identiskt med de buskar som finns i nordöstra Småland och Östergötland, att arten har uppstått genom korsning mellan gyllenbjörnbär *Rubus aureolus* och hallon och att den skiljer sig genetiskt från de liknande former som finns på andra håll. I likhet med gyllenbjörnbär har detta äkta hallonbjörnbär blommor med svagt rosa kronblad och stift. Det som har kallats hallonbjörnbär i andra delar av Sverige, möjligen med undantag för vissa buskar längre norrut längs Ostkusten, bör i stället kallas hallon × krypbjörnbär. Om det bland dessa kan gömma sig fler stabila apomiktiska arter kan vi idag inte säga. Däremot är det klarlagt att arterna filtbjörnbär *R. lagerbergii*, ugglarpsbjörnbär *R. cordatifolius* och buerabjörnbär *R. onsalaensis* också är apomiktiska arter som uppstått genom hybridisering mellan hallon och olika krypbjörnbärsarter, medan rosenbjörnbär *R. rosanthus* enligt våra resultat inte är en apomiktisk art utan en grupp av primärhybrider mellan hallon och västkustbjörnbär *R. raduoides* (syn. *R. norvegicus*).

Fig. 1. Hallonbjörnbär *Rubus pruinus*.

a. Årskott av hallonbjörnbär på Örö 2009. Här syns inga helt sjutaliga blad, men några uddblad har fått flikar.

b. Äkta hallonbjörnbär har svagt rosa blommor med rosa stift. Foto från Örö 2009.

c. Hallonbjörnbär har håriga frukter. Foto från Kråkelund, Misterhults socken 2009.

d. En del blad blir sjutaliga. Foto från Kråkelund 2009.

Fig. 1. En hybrid mellan hallon och ett krypbjörnbär, troligen spetsbjörnbär *Rubus gothicus*, från Järnsida stugområde, Söderåkra socken 2007. Så här ska hallonbjörnbär se ut enligt den mesta litteraturen, men det stämmer inte med typmaterialet. Notera de mörkt violetta taggarna.

I Smålands flora redovisas moderna fynd av hallonbjörnbär från 8 rutor och äldre uppgifter från 14 rutor. Exakt hur många av dessa som utgörs av *R. pruinus* enligt den nya snävare definitionen är oklart, men åtminstone samtliga uppgifter från Kalmar och Torsås kommun utgörs av andra hybrider mellan hallon och olika krypbjörnbär. Sedan floran kom ut har nya fynd av (äkta) hallonbjörnbär gjorts vid Kråkelund och Mörtfors i Oskarshamns kommun och på Städsholmen i Västerviks kommun. Det finns troligen betydligt fler lokaler kvar

att hitta. I den senaste rödlistan är hallonbjörnbär klassat som starkt hotat (EN) baserat på att den kända populationen är mycket liten.

Referenser

- Ryde, U., Montes, M.S., Zhou, M., Mattsson, T., Burén, T. & Hedrén, M. 2021. Hybrids between *Rubus idaeus* and *Rubus* sect. *Corylifolii* and their relation to *R. pruinus* and *R. rosanthus*. *Nordic Journal of Botany* 2021: e03111.
- Ryde, U., Hedrén, M., Mattsson, T. & Burén, T. 2022. Hybrider mellan hallon och krypbjörnbär. *Svensk Bot. Tidskr.* 116: 184–191.

Lämna gärna kontaktuppgifter!

För att underlätta kommunikation vill vi gärna få e-postadress och/eller telefonnummer till så många medlemmar som möjligt. Det är frivilligt att lämna uppgifter och uppgifterna används bara för kommunikation från styrelsen eller valberedningen. Genom att lämna uppgifter samtycker du till att de sparas i medlemsregistret.

Skicka uppgifterna till kassören Uno Pettersson >uno_p@hotmail.com<.

Taraxacum calochroum i Markaryd

▪ Tommy Nilsson

Markaryd är en av de småländska kommuner som historiskt besökts minst antal gånger av botanister med maskrosor som målgrupp. *Det Virtuella herbariet* tar upp några namnsatta belägg, deponerade i Lund, Stockholm och Uppsala, insamlade av Carl-Fredrik Lundevall och Holger Sältin i början 1960-talet, men efter detta finns ett tidsglapp på över 60 år, fram till 2022.

Under *Smålands Flora*-projektets gång bokfördes visserligen ett antal lokaler, men då bara på sektionsnivå, samtliga inom *Taraxacum* sektion *Taraxacum*, en stor och heterogen grupp som av någon anledning fått det förnedrande och orättvist överslätande svenska namnet ogräsmaskrosor.

I mitten på maj, under en resa till en maskrosvän i Halland, bestämde sig därför författaren för att ta *Taraxacum*-pulsen på Markarydstrakten.

Det blev några givande timmar på ett tiotal lokaler i och kring tätorten med den för Norden nya arten *Taraxacum calochroum* Hagend., Soest & Zevenb, beskriven på holländskt material 1972, som dagens absoluta höjdpunkt.

Den vackert, bjärt färgade arten stack verkligen ut från omgivningen i den oklippa, relativt nyanlagda gräsmatta, där den växte tämligen rikligt. De tydligt hinnkantade, tämligen breda, utstående–något uppåtriktade, holkfjällens utseende och position gav

Fig. 1. Belägg av *Taraxacum calochroum*. Foto: Tommy Nilsson.

Fig. 2. Delfinmaskros *Taraxacum insigne*. Foto: Tommy Nilsson.

också, tillsammans med bladkaraktärerna, en tydlig indikation på att det rörde sig om en art som författaren aldrig tidigare sett, även om den till delar påminner om björnmaskros *T. lucidum* Dahlst. Artens identitet fastställdes sedan i samarbete med den skånske maskrosexperten Håkan Wittzell.

Besöket i Markaryd gav även två nya lokaler för den sällsynta arten delfinmaskros *Taraxacum insigne* Ekman ex M. P. Christ. & Wiinst., som, enligt Artportalen, fram till 2022, saknade officiella, moderna fynd i Småland.

På en igenväxande ödetomt dök också den rödlistade nabbmaskrosen *T. prionum* Hagend., Soest & Zevenb. upp. Några andra litet mera sällsynta arter som också visade sig i Markaryd var rådamaskros *Taraxacum arrectipes* G. Hagl., skönmaskros *Taraxacum distinctilobum* H. Öllg, tätmaskros *T. pachymerum* G. Hagl. och älghornsmaskros *T. sertatum* Kirschner, H. Öllg. & Stepanek.

Frukoststoppet på Sjöboda rastplats, i Traryd socken, strax norr om Markaryd, gav också en del nämnvärda fynd, till exempel trasselmaskros *Taraxacum coartatum* G. Hagl., blekmaskros *T. pallescens* Dahlst. och de obeskrivna arterna *T. alatoides* Wittzell ined. och *T. phaeochlorum* H. Öllg. ined.

Efter de framgångsrika timmarna i Markaryd passerades gränsen till Halland, och Hishult socken, fram mot kvällningen. Fru Fortuna var fortfarande på gott humör och presenterade leende två nya arter för landskapet, på två närliggande lokaler vid gården Skogsgård: skålmaskros *Taraxacum floccosum* Railons. och grågrön maskros *T. subcanescens* Markl.

Referens

Hagendijk, A., van Soest, J. L. & Zevenbergen, H. A. 1972: Neue Taraxacumarten der Niederlande. *Acta Botanica Neerlandica*, 21(5): 494.

Råd till författare

Parnassia utkommer i maj och december. Artiklar och notiser skickas senast 1 april respektive 1 november till Tomas Burén eller Åke Widgren (se nedan) för att komma med i ett visst häfte.

Det är enklast om du skickar texten med e-post och gärna skriven i Word. Men det går också utmärkt att skicka texten på papper (läs då korrekturet extra noga så att allt blir rätt avskrivet).

Skicka gärna med förslag till bilder – teckningar, kartor eller foton av växter, miljöer, personer. Digitala bilder fungerar smidigast. Digitala foton måste ha hög upplösning och helst vara i formaten .tif eller .jpg.

Välkommen med dina bidrag till *Parnassia*!

Redaktörer:

Tomas Burén, Adelgatan 11A, 393 50 Kalmar.

Tel. 070-356 46 97. E-post: tomas.buren@outlook.com

Åke Widgren, Ronnebygatan 10, 371 12 Karlskrona.

Tel. 070-983 14 49. E-post: cotula@gmail.com

Kjell-Arne Olsson, Evavägen 32 H, 296 32 Åhus

Tel. 073-745 49 94. E-post: kjellarneolsson87@gmail.com

Äldre nummer av *Parnassia* säljes

Beställ hos Margareta Edqvist, tel. 070-231 35 82

E-post: margareta.edqvist@telia.com

Föreningen Smålands Flora på Internet

Föreningens hemsidaadress >www.smalandsflora.com<

Föreningen finns även som en Facebookgrupp. Vi hoppas att den ska bidra till ett ökat intresse för botanik i landskapet, och att vi får fler engagerade medlemmar i föreningen.

Facebookgruppen heter **Smålands Flora**.

Sid 1

Magnus Thorell

Erik Leonard Ekman och höstspiran

Sid 7

Tomas Burén

Plattsäv och rödsäv prioriteras i Floraväxteriet

Sid 9

Välkommen till årsmöte i Brömsebro lördagen den 12 augusti!

Sid 10

Uno Pettersson

Länsstyrelsens personal i aktivt naturvårdsarbete

Sid 12

Tomas Burén

Hallonbjörnbär – en mer exklusiv småländsk art än vi tidigare trodde

Sid 15

Tommy Nilsson

Taraxacum calochroum i Markaryd

